

Päivämäärä: 15.5.2009

YLLÄTÄ YMPÄRISTÖKEKSINNÖLLÄ Environment and innovation:

Teema 2007/2009

ilmastonmuutos:
säästetään energiaa!

Raportointilomake

Environment and Innovation - Yllätä ympäristökeksinnöllä

1. Jäsenjärjestön tiedot

Maa:	Suomi
Järjestö:	Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Projektin nimi:	Environment & Innovation - A project to promote schools' innovative environmental problem-solving By International Eco-Schools Programme (FEE) in partnership with Toyota Motor Europe
Activity Name:	
Päivämäärä:	15.5.2009

2. Osallistujan tiedot

Päiväkodin tai oppilaitoksen nimi:	Päiväkoti Mettijäinen
Osoite:	Vanhalantörmä 20 91300 Ylikiiminki
Alue: (Suomen tapauksessa ei välttämätön tieto)	
Puhelinnumero:	040-7038283
Fax:	
Sähköpostiosoite:	info@mettijaiskodit.fi
Kotisivu tai projektin kotisivu:	www.mettijaiskodit.fi (aikalailta päivittämättä, mutta Koiramäen osalta pääsee jyvälle toiminnastamme.)
Projektin yhteyshenkilö:	Kaisu Pöyskö
- Toimi	Johtaja
- Sähköpostiosoite	info@mettijaiskodit.fi
- Puhelin	040-7038283
Koulun / oppilaitoksen tyyppi (päiväkoti, peruskoulun ala- tai yläluokat, lukio jne.):	Päiväkoti
Oppilaiden ikä:	1-6-v
Suoraan projektin	25

toteutukseen osallistuneiden oppilaiden määrä:	
Koko päiväkodin tai oppilaitoksen oppilasmäärä:	25
Projektiin toteutukseen osallistuneen henkilökunnan määrä:	5
Koko päiväkodin / oppilaitoksen henkilökunnan määrä:	5
Muut toteutukseen osallistuneet tahot (yksityishenkilöt, yritykset, yhteisöt, viranomaiset) ja niiden määrä:	Toinen päiväkoti, päiväkoti Koiramäki oli myös mukana projektissa, mutta ei niin aktiivisesti kuin Mettijäinen. Henkilökunta 9, lapset 45.
Muiden toteutukseen osallistuneiden tahojen rooli projektissa:	Vanhemmat,
Maaseutu- vai kaupunkiympäristö:	x maaseutu ☐ kaupunki
Muuta huomioitavaa: (enintään 100 sanaa)	Mettijäisen rooli korostui, koska siellä on toteutettu aktiivista ulkoilutoimintaa ja Vihreä lippu-toimintaa jo useamman vuoden ajan. Koiramäki keskittyi Vihreä lippu-temaan jääden tässä projektissa taka-alalle.

3. Projektin tiedot

Projektin nimi:	Aivan.Ulkona?
Projektin avainsanat (sanat, joilla projektia voidaan esim. hakea tietokannoista):	Retkeily, ulkoilu, luonto, makuupussi, mastoruokailu, piha, kota
Lyhyt yhteenveto projektista: (enintään 100 sanaa)	<p>Ympäristökeksintöprojektimme on arkipäivätoimintojen summa, joka koostuu lukuisista toisiinsa nivoutuvista kestävästä kehityksen toimintatavoista. Mietimme energian kulutusta ja kehitimme uusia energiaystävällisempiä toimintatapoja korvaamaan perinteisiä päiväkodeissa toteutettavia kaavoja, kuten kotanukkumisjakson pidentäminen ja ulkoruokailun järjeistäminen. Toiminnat prosessoitiin toimivaksi kokonaisuudeksi.</p> <p>Tavoitteena oli synnyttää uusia käytäntöjä, jotka helpottavat Mettijäisen ja Koiramäen arkikäytäntöjä, ovat Vihreä lippu -henkisiä ja samalla vaikuttavat päiväkodin kokonaisenergiakulutuksen vähenemiseen. Henkilökunnan toimintatapoihin pystyttiin vaikuttamaan henkilökuntavaihdosten myötä ja näin innostamaan myös lapsia energiataloudellisempaan toimintaan. Punaisena lankana arkitoiminnoissa toimiva ulkoilu huomioitiin valitessa uusia energiaystävällisiä toimintatapoja.</p>

<p>Kuvaus tilanteesta tai haasteesta, johon projektilla haluttiin puuttua:</p> <p>(Kirjoita lyhyt kuvaus ongelmasta/ongelmista, joihin projektilla haluttiin vaikuttaa. Minkälainen tilanne oli ennen?)</p> <p>(enintään yksi sivu)</p>	<p>1.HANKE:</p> <p>a)Ensimmäinen ratkaistava ongelma liittyi lasten päivälepoon. Lasten makuupussien laatu oli hyvin vaihtelevaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miten päivälepo pystyttäisiin toteuttamaan siten, että suosituksi todettu Kodassa nukkuminen voisi jatkua pidemmän aikaa. • Miten Mettijäisen vaunuissa nukkuvat 1-3-v lapset voisivat jatkaa ulkona nukkumista läpi talven? <p>b)Mettijäisessä ja Koiramäessä oleskellaan suurin osa leikkiajasta ulkona omalla pihalla tai metsässä. Voisiko leikkejä, erilaista rekvisiittaa ja tarviketta vuodenaika huomioiden siirtää enemmän ulkotiloihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miten leikkejä ja muuta toimintaa voidaan siirtää ulos? • Mitä leikkitarvikkeita ulkoleikissä tarvitaan, miten sitä hankitaan? <p>c)Pyrimme ratkaisemaan ruoan valmistukseen liittyvät ongelmat. Ruoan valmistaminen olisi tarkoituksenmukaista siirtää osittain ulkotiloihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisäpuuhellan ja uunin käytön tehostaminen leivonnassa sekä puuron- ja ruoan valmistuksessa? • Miten ruoanvalmistus toteutuu energiataloudellisesti ulkotiloissa? • Miten ruokailu voidaan järjestää niin, että se onnistuu ulkotiloissa pidemmän aikaa keväästä syksyyn? • Miten ruoka pidetään lämpimänä koko ruokailun ajan ja missä ruokailun tarjoaminen tapahtuu? • Voisiko rakennusta, jossa sijaitisi ulkohella/-uuni käyttää lisäksi pakkasella "väilämmitystilana", kuten laulaminen, askartelu, lämmittely..? • Rakennetaan kierrätysmateriaalista rakennus, jossa voidaan yhdistää päivälepo ja ruoanvalmistaminen / lämmitys? <p>d)Aikuisten toimintapojen ja tietoisuuden lisääminen, koulutus ja asenteenmuokkaus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miten aikuisten asenteeseen pystytään vaikuttamaan? • Miten päiväkodin aikuiset pystyvät vaikuttamaan energiankulutukseen ja kestävän kehityksen toteutumiseen? • Miten ylläpidetään tietotaso? <p>2. HANKE: Toteutetaan 2009-2011 - Aloitettu kierrätysmateriaalin hankinta.</p>
--	--

4. Projektin kuvaus

<p>Projektin kuvaus</p> <p>Muistattehan mainita seuraavat asiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projektin vaiheet - Projektin aikataulu ja ajoittuminen - Rahoitusta koskevat tiedot / tarvittu budjetin suuruus. <p>(enintään 2 sivua)</p>	<p>HANKE 1: Yllätä ympäristökeksinnöllä-kilpailun ehtona palkintorahalle oli, että hankimme koko summalla makuupusseja lasten käyttöön. Palkintoraha oli kokonaisuudessaan kohdistettu hankkeelle 1.</p> <p>Saatuamme tietää palkintorahasta, aloimme kartoittaa mahdollisia alennuksia yms. eri liikkeistä. Päädyimme hankkimaan pussit Oulun ja Ylivieskan Kärkkäiseltä. Kohdalle sattuneen hyvän tarjouksen ansiosta saimme 35 makuupussia (Anar Gaissa), lämpöarvoltaan -22 astetta. Loput 24 pussia (Anar Kaltio), lämpöarvoltaan -5 astetta, hankittiin pienempien lasten vaununukutukseen.</p> <p>Pussien yhteishinta = 2000€.</p> <p>Päätimme sijoittaa oman osuutemme rahoituksesta hankkimalla aikuisille lämpömakuupusseja.</p> <p>HANKE 2: Hanke on suuruudeltaan sitä luokkaa, että päätimme liittää hankkeen seuraavaan Vihreä lippu-teemaamme eli Energian säästämiseen, jonka otamme ensimmäiseksi teemaksemme siirryttyämme nyt Kestävälle Vihreä lippu-tasolle. Virallinen toimintasuunnitelma tehdään syksyllä 2009, mutta jo nyt on aloitettu kierrätystavaran hankinta ja projektista tiedottaminen. Teema ajoittuu vuosille 2009-2011.</p>
---	--

5. Projektin toteuttaminen

<p>Projektin toteuttaminen</p> <p>Mainitsettehan myös seuraavat asiat:</p>	<p>HANKE 1:</p> <p>Miten päivälepo pystyttäisiin toteuttamaan siten, että suosituksi todettu Kodassa nukkuminen voisi jatkua pidemmän aikaa?</p> <p>Onnistuneen sattuman ansiosta pystyimme hankkimaan hyviä lämpöpusseja kolmanneksella niiden oikeasta hinnasta.</p> <p>Makuupussit riittävät sekä Mettijäisen että Koiramäen käyttöön seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mettijäinen 18 Gaissa- pussia, koska Mettijäisessä kotanukkuminen on säännöllistä ja nukkuminen aloitetaan aikaisemmin keväällä ja lopetetaan myöhemmin loppusyksystä kuin Koiramäessä. • 12 Gaissa-pussia Koiramäen 3-6-vuotiaiden
--	---

<p>- Innovatiivisuus: Millä tavalla innovatiivisuus ja omaperäiset ratkaisut tulivat esille projektissa?</p>	<p>käyttöön.</p> <p>Miten Mettijäisen vaunuissa nukkuvat 1-3-v lapset voisivat jatkaa ulkona nukkumista läpi talven?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Molempiin päiväkoteihin jaettiin 12 Kaltiopussia <p>Innovatiivisuus:</p> <p>Innovatiivisuus ja omaperäiset ratkaisut tulevat esille siinä, ettemme tiedä täällä Pohjois-Suomessa muita päiväkoteja, jotka toimisivat meidän tavallamme. Etelä-Suomessa on joitakin päiväkoteja, jotka retkeilevät paljon ja laittavat maastossa ruokaa sekä levähtävät esim. tarpin alla, mutta tiedossamme ei ole, että sielläkään todella nukuttaisiin päiväunia ulkosalla/kodassa ja syötäisiin säännöllisesti päivittäin koko päiväkodin väellä keväästä syksyyn pihalla tai maastossa.</p> <p>Pyrimme toiminnassamme ajattelemaan asioita useammasta näkökohdasta käsin, emmekä tyydy tutkiskelemaan toimintoja vain perinteisen päiväkodin näkökulmasta käsin.</p> <p>Päiväkodissamme henkii luovuus ja omaperäisyys, joka ei jää vain suunnitteluasteelle. Kotanukkumisessa ja ruokailussa olemme kokeilun kautta löytäneet juuri meidän päiväkodille sopivia toimintatapoja. Yleensä päädyimme toteuttamaan toimintoja ulkona, koska ne ovat yksinkertaisempia toteuttaa siellä kuin sisällä (varsinkin keväästä syksyyn). Olemme prosessoineet pihalla tapahtuvan leikin, ruokailun sekä nukkumaan siirtymisen niin tarkasti, että toiminnot sujuvat omalla painollaan.</p> <p>(Lapset tietävät, mitä tehdään missäkin vaiheessa. Esim. Pihalla leikitään ja pienemmät aloittavat pihalla ruokailun ensimmäisinä muiden jatkaessa leikkiä. Sitä mukaa kuin pienet ovat syöneet, he siirtyvät riisumaan ja vessaan, sekä pukeutumaan / riisuutumaan kotaa varten. Jo 3-vuotiaat kantavat itse pussinsa kotaan. Kun pienimmät ovat sisällä alkaa syödä toinen ryhmä, joka ruokailun jälkeen saa vielä jatkaa leikkejäkin. Kolmas ryhmä alkaa syödä limittäin kakkosryhmän kanssa ja siirtyvät jatkamaan pihaleikkejä ruokailun jälkeen. Kun pienet on toimitettu kotaan tai vaunuihin, aletaan kakkos- ja</p>
---	--

<p>- Tulokset: Minkälaisia tuloksia projektilla oli? Minkälaisia muutoksia on havaittavissa tilanteessa ennen ja jälkeen projektin toteutusta?</p> <p>- Yhteistyö: Oliko projektinne toteutuksessa mukana myös ulkopuolisia tahoja? Mainitse henkilöt tai/ja organisaatiot (järjestöt, yritykset, viranomaiset jne.), jotka osallistuivat projektiinne? Paransiko tai kehittikö projektinne eri tahojen välistä yhteistyötä?</p> <p>- Tehokkuus: Oliko projektinne toteutus tehokas? Pysyttiinkö aluksi suunnitellussa budjetissa? Jos ei, niin miten vaje kompensoitiin? Liitä mukaan taloudellinen raportti, jossa kulut on eritelty. Pitikö alussa suunniteltu aikataulu? Mistä mahdolliset viivytykset johtuivat?</p>	<p>kolmosryhmäläisiä ottamaan riisuutumaan / pukeutumaan ja vessaan. jne...)</p> <p>Tulokset:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Projekti lisäsi ja tulee varmasti lisäämään kotanukkumisajan pituutta, koska Geissa-pusseilla pystyy nukkumaan pikkuisessa pakkassäässäkin. Päiväkodissa ei ole tarkoitus nukkua ulkona kovalla pakkasella. 2. Projektin myötä olemme selkiyttäneet lämpöpussien käyttöjaksoa sekä lasten omien pussien käyttöajankohtaa. Lämpöpusseja käytetään keväällä vain siihen saakka, kunnes lapset pystyvät nukkumaan omilla pusseissaan. JA päinvastoin syksyllä. Näin jatketaan myös pussien käyttöikä. 3. Pystymme selkeästi ohjaamaan vanhempia hankkimaan kunnon kesäpussin lapsilleen ja huolehtimaan sen pesusta. Päiväkoti huolehtii pakkaspusseista ja niiden pesusta. <p>Yhteistyö: Hankkeessa 1. ei kerinnyt olla mukana muita tahoja, kun emme onnistuneet saamaan sponsoreitakaan mukaan.</p> <p>HANKE2. Tähän hankkeeseen pyrimme saamaan mukaan myös ainakin yhden ulkopuolisen tahon.</p> <p>Tehokkuus: Projektia päästiin jatkamaan vasta huhtikuussa 2009, jolloin testasimme lämpöpussit ensimmäistä kertaa 4-6-vuotiaiden kanssa. Saimme hyviä kokemuksia, pussit olivat hieman liiankin lämpimiä ja päätimme, että uusien pussien myötä pystymme jatkamaan kotanukkumiskautta vieläkin pidempään, kuin alun perin olimme suunnitelleet. Kausi päätettiin ajoittaa seuraavasti: Alkaa jo viikolla 11, heti hiihtolomien jälkeen ja loppuu lokakuun viimeisellä viikolla tai marraskuun puolessavälin pakkasista riippuen.</p> <p>Satunnaisia retkilevähdyksiä voidaan toteuttaa myös talvella.</p> <p>Budjetissa pysyttiin, sillä päätimme osoittaa oman osuuden rahoituksesta aikuisten pussien hankintaan. Gaissa pussit saimme hankittua</p>
---	--

**- Projektin vaikutukset ympäristöön ja lähiyhteisöön:
Minkälaisia hyötyjä projektista koitui ympäristölle ja lähiyhteisölle? Miten projektia voidaan hyödyntää muissa Vihreä lippu -kouluissa? Mitä neuvoja haluaisitte antaa muille samankaltaista projektia suunnitteleville päiväkodeille tai oppilaitoksille?**

Oulun ja Ylivieskan Kärkkäiseltä n. kolmanneksella niiden oikeasta hinnasta ja Kaltio-pussit n. 35 % alennuksella.

- Gaissa = 59€ / pussi
- Kaltio = n.10€ / pussi

Kartoitimme molempien päiväkotien toimesta sponsoria, mutta verotuksellisista syistä yritykset pystyvät tukemaan esim. yhdistyksiä, mutta toisen yrityksen tukeminen ei ole vähennyskelpoista verotuksessa.

Päätös palkinnosta tuli meille siinä vaiheessa, kun olimme jo loppusuoralla syksyisessä kotanukkumisessa. Pussien kartoittamiseen ja tilaamiseen meni yhteensä n. 1,5 kuukautta, joten meille karttui kokemusta vain tämän kevään osalta.

Projektin vaikutukset ympäristöön ja lähiyhteisöön:

Sisätilojen lämpötila voidaan pitää alhaisena.

- Lapset ulkoilevat, leikkivät ja nukkuvat ulkona pitkälle loppusyksyyn .
- 0-3-vuotiaat ulkoilevat , leikkivät ja nukkuvat vaunuissa ympäri vuoden säästä riippumatta.
- Lapset ovat karaistuneet runsaan ulkoilun myötä viileään ilmaan.
- Lasten sisälläoloaika on vähäistä.
- Sisällä pidetään lämpötossuja. Lattialämmitystä on säädetty pienemmälle.
- Mattoja ja huopia lisätty leikkitiloissa.

Neliöiden ja tilojen järkevä käyttö.

- Päiväkodissa ei ole käytössä turhia lämmitettäviä neliöitä, koska sisäpäivänä vain osa lapsista on sisällä tekemässä askareita, leipomassa ja leikkimässä, eivätkä tarvitse suuria tiloja käyttöönsä.
- Lasten toimintatiloja on otettu mm. vaunujen ja retkeilyvälineiden säilytykseen (alhainen lämpötila).
- Sisätilojen valaistus pidettiin vähäisenä.
- Valoja käytetään tehostetusti vain toiminnan tapahtuessa sisätiloissa.
- Vaihdettiin energiasäästölamput.

Neuvoina samanlaista toimintaa suunnitteleville löytyy seuraavassa kohdassa: ” Kuinka kestävä ratkaisu on? ” Projektin ja toiminnan onnistuminen ja sen pitkäjänteinen toteuttaminen on riippuvainen erityisesti henkilökunnan motivaatiotasosta toteuttaa em. toimintaa sekä kyvystä innostaa lapset mukaan toimintaan.

<p>Kuinka kestävä ratkaisu on? Miten sitä pidetään yllä jatkossa?</p> <p>Minkälaisia ongelmia kohtasitte projektia toteuttaessanne?</p> <p>Voit liittää mukaan kuvia, karttoja, taulukoita jne.</p> <p>(enintään 4 sivua)</p>	<p>Kuinka kestävä ratkaisu on? Projekti vaatii henkilökunnalta ideologista sitoutumista, luovuutta ja joustavuutta arjen rutiineista sekä omaperäistä ajattelua. Aikuisten innostuneisuus ja pitkäjänteisyys välittyi lapsille, jolloin ns. perinteisen päiväkodin arjen rutiineista poikkeaminen ei tunnu työläältä. Jotta erikoiset ratkaisut onnistuvat päivästä toiseen ja viikosta seuraavaan, ne otetaan osaksi päiväkodin toimintatapoja. Kun päiväkodin toimintatapoihin on kirjattu esim. kotanukkuminen, ja ajanjakso, millä se toteutetaan, maastoruokailu ja ohjeet sen toteuttamiselle jne. (prosessoidaan toiminnat) on helppoa toimia ennalta suunniteltujen toimintatapojen mukaisesti.</p> <p>Minkälaisia ongelmia kohtasitte projektia toteuttaessanne? HANKE 1. Emme kohdanneet ongelmia. Eräs puute toiminnassamme oli, että olimme liian varovaisia kotakauden aloituksen kanssa. Olisimme voineet aloittaa vielä aikaisemmin kotanukkumisen kuin nyt aloitimme, koska pussien lämpökapasiteetti olisi siihen riittänyt.</p> <p>HANKE 2. Totesimme, että projekti on niin kattava ja vaatii aikaa ja esityötä, jotta tavoitteemme kierrätyksestä ja vanhempien osallisuudesta toteutuisi. Päätimme liittää hankkeen 2. Vihreä lippu energian säästämis-temaamme vuosille 2009-2011.</p>
---	--

6. Levittämisen- ja viestintästrategia

<p>Levittämisen- ja viestintästrategia: Mainitse ainakin seuraavat asiat: - Miten projektista tiedotettiin? - Minkälaisia tiedotuskeinoja käytettiin? - Minkälainen projektin tiedotus- ja levittämisstrategia oli? - Kuuluiko projektiin koulutusilaisuuksia? (enintään 1 sivu)</p>	<p>Vanhemmille sekä syksyn tilaisuuksissa että tiedotteissa. Kertomalla VL-yhteistyökumppaneillemme. Lehdistöön ja alue-uutisiin lehdistö tiedotteella.</p>
---	---

Projektivastaavan allekirjoitus ja nimenselvennys:

Kaisu Pöyskö

Päivämäärä: 15.5.2009

Paikka: Oulu
Aika: 15.5.2009